

Täna lehes:

- Ideekonkurss perepäevade korraldamiseks
- Konkurss EMÜ laulu sõnadele
- VII AWA'i konverents Rootsis
- Kaja küsitlus
- Meie ja Euroopa Liit
- Lõppes Eesti-Rootsi ühisprojekt
- Külalised Põhja-Rootsist Övertornealt
- Kirjad maakondadest
- Taluperenaised kohalikku toitu propageerimas
- Hinnang EMÜle
- Uut Eesti Naisühenduste Ümarlauast
- Vanaema veerud

Kallid maanaised!
Häid Jõule! Head Uut aastat!

EMÜ juhatus

EMÜ juhatus avaldab tänu meeldiva koostöö ja abi eest meie projektide teostamisel:

- Rootsi Farmerite Föderatsioon (LRF)
- Rootsi riiklik fond SIDA
- Ameerika saatkonna demokraatia väikestipendiumide fond (toetab *Kaja* ilmumist)
- Taani saatkond
- Avatud Eesti Fond
- Eestimaa Talupidajate Keskkliit

EMÜ juhatus avaldab tänu oma liikmetele:

- kõikidele maanaistele suunatud projektide juhtidele
- aktiivsetele tegutsejatele maakondades
- neile, kes on toonud kaasa ühendusse vähemalt ühe uue liikme
- neile, kes on saatnud *Kajale* kaastöid

EMÜ kuulutab välja ideekonkursi perepäevade korraldamiseks!

Eesmärk: muuta perepäevad veel huvitava- maks, mõnusamaks, sisukamaks, atraktiiv- semaks.

Tingimused:

Konkursile tuleb esitada perepäevade kava kaheks päevaks koos ööbimisega ja ligi- kaudne eelarve 150 osalejale. Paku välja uus ja huvitav koht, esinejad, tegevused nii naistele, meestele kui lastele.

Pane oma ideed paberile, alla kirjuta märgu- sõna, kinnises ümbrikus lisa enda nimi ja kontaktandmed ning postita aadressil:

KONKURSS, Renate Pöder, EMÜ, Teaduse 1, Saku, 75501 Harjumaa

Tähtaeg on 1. veebruar 2004

Parimaid premeeritakse: I koht – 500 krooni
II koht – 300 krooni
III koht – 100 krooni

EMÜ kuulutab välja konkursi oma laulu sõnadele!

2004. aasta märtsis saab EMÜ 8-aastaseks! Meil on oma lipp, traditsioonid, rohelised siidsallid, aga oma laulu ei ole.

Kuulutame välja konkursi EMÜ laulu sõnadele!

Sõnad peavad sobima viisistamiseks ja ühislaulmiseks, soovitav refrääniga.

Laulu sõnadele kirjuta alla märgusõna, kin- nises ümbrikus lisa enda nimi ja kontakt- andmed ning postita aadressil: KONKURSS, Renate Pöder, EMÜ, Teaduse 1, Saku, 75501 Harjumaa

Tähtaeg on 1. veebruar 2004
Parimale preemia 500 krooni.

VII AWABi konverents Roots

AWAB 2003

15.–18. oktoobrini võttis EMÜ 4-liikmeline delegatsioon osa AWABi (Läänemereäärsete riikide maanaiste organisatsioonide) VII konverentsist Roots. Lisaks juba vanaadele osalejatele nagu Eesti, Läti, Leedu, Venemaa ja Rootsi, olid seekord kaasatud ka Valgevene talunaised.

LRFi peakontoris Stockholmis kohtusime E.-M. Hempeliga, kes on juhatuse liige naiskõrvaldustes ning C. Haglundiga, kes on naiste võrdõiguslikkuse projekti juht. Rootsi LRFi kuulub praegu 152 000 liiget. Mehed tegelevad rohkem tootmise laiendamisega, toodangu suurendamisega jne, naised aga püüavad parandada maaelu kvaliteeti.

Nagu meilgi näevad mehed naistes ohtu oma seisukohtadele ja positsioonile, naised oleks aga enam huvitatud koostööst ja kõigi osaliste seisukohtade arvesse võtmisest. Olukord paraneks, kui naisi hakataks võtma kui partnereid, kasutades kõigi liikmete, nii naiste kui meeste oskusi ja teadmisi.

Külastasime ökotalu, kus on 85 ha maad ja tegeletakse piimakarja- ja teraviljakasvatusega. Kasutatakse viljavaheldust, loomade arv hoitakse maaga vastavuses, on oma veski, pagaritöökoda ja pood. Ühe öue peal (ei mingit musta katet) olid need asjad kõik kenasti koos nagu talus ikka. Külastasime turismitalu, mille pensioniikka jõudnud perenaine näitas kümmet neljakohalist puhkemaja, mis ta pangalaenu abil ehitas ja kasutades spetsiaalset firmat, püstitas nädalaga golfiväljaku vahetusse naabrusesse. Nüüd on golfisõpradele tagatud majutus ja talule sissetulek.

Hästi tuli toime ka ratsutamistalu pere-meels, kellel sai villand kontoritööst Stockholmis. Kuna tema abikaasa oli lapsest

saadik tuttav hobustega (alles lahkumisel saime teada, et abikaasa on eestlanna), ostsid nad maale talu ja hobused, sisustasid külatajatele majakesed, paigaldasid maakütte ja elavad nüüd kenasti, aga tänu sellele, et kõik palju raha nõudvad tööd teevad ise.

Viibisime lambaksvatustalus, kus sissetuleku allikaks ei olnud mitte vill ja liha vaid lambajuust, mida saime meilgi talu kohvikus kohvi kõrvale maitsta ja kaasa osta. Enamus toodangust läks müügile kaubanduskeskustesse. Probleemiks olid vill ja nahad, mille realiseerimine ei tasu ära. *Mida öelda kokkuvõtteks?*

* Kuigi Põhjamaad on soolise võrdõiguslikkuse küsimustes meist 30 aastat ees, ei suuda sealgi mehed alati meeles pidada, et ka naistel on omad soovid ja tahtmised ning ühiskonna kujundamisel tuleb arvestada mõlema poole huvidega.

* Peale astumist Euroopa Liitu on Roots talude arv pidevalt vähenenud ja elu maal muutunud raskemaks. Tuleb leida uusi tegevusi. Häid tulemusi on andnud Rootsi tarbijate mõjutamine, et nad ostaksid just Rootsi talude toodangut.

* Hinnatakse kohalikku, vana, omanäolist, traditsioonilist, loodusloolikku, mis kõik ka "müüb". "Eurovärk" on laiatarbeitskaup, mida tarbitakse, aga mis on igalpool ühesugune ja see eriti "ei müü". See AWABi konverents oli sellisel kujul viimane, sest peale Eesti liitumist ELiga peame koostöö vormi muutma. Rootsi LRF liigub edasi Valgevenes, Ukrainasse ja mujale, sest meie "äratamise" töö on 7 aastaga tehtud. Nüüd tuleb juba ise hakata saada ja leida ELi sadade projekti-de hulgast meile sobivad.

Tiiu Soans

KAJA küsitlus

11. – 12. novembrini toimus pärimuskultuuri õpikodade perenaiste kooli I õppus. Sellest võtsid osa ka EMÜ liikmed.

Miks tulite pärimuskultuuri õppima?

Anneli Siimussaar Järvamaalt:

Sellel aastal sattusin viljandi Kultuuriakadeemiasse kursustele, kus tegin tutvust rahvalauludega. Sattusin sellest vaimustusse. Minu töö on laste õpetamine, aga tänapäeva lapsi vaadates on tunne, et nad ei tea, kust nad on pärit, neil puudub selge pilt oma minevikust. Nüüd tahan ma õppida pärimuskultuuri, et seda ka lastele õpetada, neis huvi äratada eestlaste traditsioonide vastu. Ja seda ka veel teistele peredele edasi õpetada.

Virve Niilisk Valgamaalt:

See, mis ma siin kuulen ja kõik need uued tutvused, mida ma siin loon, on olulised minu tuleviku jaoks. Tahan tegeleda rahvariite ja rahvakommetega. Tunnen, et olen just õiges kohas.

Juta Sakkis Koerust:

Tahan õppida, kuidas luua pere- ja kültraditsioone. Tahan aidata uurida ja säilitada olemasolevaid pärimusi, väärtustades perekonda, esile tõstes meest, isa, abikaasat, vanaisa. Tahan oma vallas kokku kutsuda pärimuskultuuri huvilised, säilitada ja vahendada pärimuskultuuri nii sõnas kui pildis.

Aire Liit Hiiumaalt:

Mind huvitab kõik vana ja unustatu. Põlshiidlasena olen Hiiumaa traditsioonide ja tavade tihedalt seotud. Tahan saada kursusel täiendavaid teadmisi pärimuskultuurist, rakendada seda tänapäeva elus ja tutvustada ka teistele oma kodusaares.

Helve Ploom Tudust:

Huvi oma rahva ajaloo ja elu-olu vastu on mul juba aastaid. Seetõttu on saanud teoks ka väike muuseum ja käsitöölare oma kodukülas. Siin loodan saada palju teavet, vastuseid oma küsimustele, palju kohtumisi oma ala valdavate huvitavate inimestega.

Kaja

Rootsi Farmerite Föderatsioon

KAJA väljaandmist toetab
USA saatkonna demokraatia väike-
stipendiumide programm.

Meie ja Euroopa Liit

Mis kasu on meil kui naistel Euroopa Liidust? Sellise küsimuse oleme kindlasti kõik endale vähemalt korra esitanud. Aasta tagasi ei osanud sellele eriti muud vastata kui seda, et mingi garantii julgeoleku osas EL ikkagi annab. Täna selleks päevaks oleme saanud juba tunduvalt rohkem infot ja see- ga võib nii mõndagi loota (muidugi, kui meie riigijuhid ikka tahavad käia Euroopaga ühte jalga).

Kuna me tahame kuuluda Euroopasse, siis tuleb pidevalt aru anda olukorrast meie riigis, et seda võrrelda teiste liikmesriikidega. Meil aga ei peeta heaks tavaks rääkida kahest Eestist, sellest vaikimine teeks nagu olukorra paremaks. Ega ikka ei tee: vastne Inimarengu aru- anne näitab, et Eestis on sotsiaalne kihistumine erakordselt suur, isegi suurem kui teistes meiega ühist saatust jaganud riikides.

Mis seda on põhjustanud? Aga see, et meie riiki on pikemat aega juhitud kui kiiret kasu- mit taotlevat äriettevõtet. Täiesti on unustatud, et riigil on ka teine, sotsiaalne külg. Praegust suunda nimetavad meie teatud poliitikut libe- raalseks turumajanduseks ja viitavad liberaal- sele suunale Euroopas, aga vale puha – Eu- roopa liberaalid ei kiida samuti sellist käitu- mist heaks. Euroopa mõistes on meie Refor- mihakond pigem äärmusparempoolne erand- lik turufundamentalistlik partei, kelle seisu- kohti reeglina Euroopa liberaalidki ei toeta. ELis küsitakse: "Kes maksab kinni meie sotsi- aalteenused, millistest rahadest ehitame koole ja vanglaid jne, kui hakkame makse alanda- ma?" Nead selleks küll oma raha ei kavat- se raisata, et meil üks väike osa ühiskonnast võiks üha rikastuda ja mitte millegi eest vas- tutada. Selleks, et riik oleks kõigi jaoks, tuleb paratamatult väärtusi ümber jaotada, tagades inimväärne elu kõigile ühiskonna liikmetele. Muuseas, astmeline tulumaks ei ole mitte äär- muspahempoolsete vandenõu, nagu väidavad meie parempoolsed, vaid nende endi ees- kujude liberaalide leiutis.

Viimaseks piisaks ühiskonna karikasse sai vanemahüvitise eelnõu, kus emade väärtuse vahe on ligi seitsmekordne. Öeldakse, et ka teistes riikides makstakse emale lähtuvalt eel- nevast sissetulekust, aga sellest ei räägita, et teistes riikides on kõigepealt piisav toetus lap-

sele ja enamasti kasvab see koos lapsega ning toetus emale tuleb alles teises järjekorras. Demagoogiliste võtetega ning pooltõdedega püütakse täita ainult oma erakonnaliikmete soove, minnes vastuollu ühiskonna enamuse vajaduste ning ootustega.

Muidugi võib ju öelda, et me ise oleme vali- nud riigikogu ja seega on rahva tahe reali- seerunud, aga kas ikka on? Analüüsides näita- vad, et riigikogu koosseis on otseses sõltuvu- ses valimistele kulutatud rahast ja reklaamist meedias. Järeldus: riigikogu ei esinda mitte valijaid, vaid rahastajaid. Siit tulebki vastuolu valijate ootuste ja tegelike tulemuste vahel, tulemused ei rahulda meie ootusi. Hea valit- sus arvestab vähemuste ja kõige haavatava- mate huvidega ning minimeerib korruptsiooni. Hea valitsemise alus on osalemine, osalemi- se eelduseks on organiseeritus ja informeerit- us. Hea valitsemine eeldab kõigi eri seisu- kohtade ärakuulamist ja arutelu nende üle. Eesmärgiks on jõuda laiaulatusliku konsen- suseni, mis rahuldaks võimalikult suurt osa ühiskonnast.

Võtame mõned värsked näited meie praktikast:

1. Vanemahüvitis.

Pea kõik, kes tahtsid, said arutelul osaleda, isegi Toompeale kutsuti, aga ikkagi ei arves- tatud ühiskonna arvamusega (67% vastu), kõige haavatavamate huvidega. Laiaulatuslik konsensus jäi saavutamata. Täituvad ainult 15% naiste ootused ja toetus läheb nendele, kes tegelikult saavad ka ise hakkama.

2. Meeste ja naiste võrddõiguslikkuse eelnõu.

Meie sotsiaaltöölased ja vastavad uurimis- asutused valdavad infot, aga avalikkuse ees ja riigikogus rääkijad hiilgavad kas puudulike teadmiste või täieliku võhiklikkusega, pannes ühte patta võrdsuse ja võrddõiguslikkuse, muust rääkimata. Võimendatakse nende seisukohti, kellel probleeme ei ole või kes ei oska neid näha ja ignoreeritakse kõige haavatavamate huve.

Hea valitsemine ehk teiste sõnadega kodanike huvidega arvestamine on keeruline, aeganõu- dev ja tihti nõuab isiklike või kitsa ringi huvi

de tahaplaanile jätmist, aga ühtlasi viib meid üha lähemale euroopalikule kodanikeühis- konnale. Euroopalik tava nõuab aga läbirääki- mist kodanike ühendustega.

Ja nüüd lahendused Eesti moodi:

- 2002. a kiitis riigikogu ühehäälselt heaks Eesti kodanikuühiskonna arendamise kontseptsiooni (EKAK).

Lahendus Eesti moodi: sinna paika see ka jäi kui üks vastu võetud ja kõrvale lükatud doku- ment.

- Valitsus peaks pidevalt läbi rääkima põl- lumajandustootjatega ja alles siis edas- tama ühised seisukohad Brüsselisse.

Lahendus Eesti moodi: riigi poolt loodi Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja nüüd räägi- takse sellega st. iseendaga läbi ning Brüsse- lisse edastatakse "õiged" seisukohad.

- Peale viimaseid valimisi tundsid paljud naisühendused, et ei erakonnad ega ka erakondade naiste organisatsioonid ei kaitse naiste huve. Seniste maakondlike naiste ümarlaudade ning paljude suure- mate ja väiksemate naisorganisatsioonide baasil tekkis Eesti Naisühenduste Ümarlaud. ENÜ on avatud, liikmed on organiseerunud, informeeritud, kuulatak- se ära kõigi arvamus, püütakse jõuda konsensuseni seega peaks ENÜ olema väga hea partner valitsejatele.

Lahendus Eesti moodi: Toompeal tunti, et parem on ikka iseendaga läbi rääkida ja su- helda ning tekitati Koostööketi, kuhu esialgu "külavaheseltse" ei võetud. Kuna ainult era- kondade baasil ja Pärnu ümarlaua abil loo- dud keti oli Brüsseli jaoks liiga Toompea- keskne, siis küll laiendati ruttu liikmeskonda, kuid Eesti naiste koostöö kannatab.

Selliseid näiteid võib leida veel ja veel. On hea, kui me oskame neid märgata, läbi näha ja muidugi veel parem – kohe õigesti reageeri- da. Ainult tugev surve ühiskonna poolt võib midagi muuta.

Tiiu Soans
EMÜ esinaine

Eesti-Rootsi ühisseminar Otepääl

26. ja 27. novembril kohtusid Otepääl LRF, EMÜ ja ETKL, et panna punkt 1998. a alanud projektile "Maanaiste toetuseks". Tehti kokkuvõtteid eelnevast koostööst ja mõeldi tulevikule.

Björn Jönsson ütles, et koostööaastatega on loodud palju kontakte, mis ei aegu kunagi, neid tuleb hoida. Ta arvas, et LRF oli juhi rollis isegi ehk liiga kaua, see võis takistada meil iseseisvalt otsustada erinevate projektide käekäigu üle. Ta rõhutas, et kohalikku omapära ei tohi tulevikuprojektides unustada, neis tuleb ka arvestada oma arengutasandit. Kindlasti on aga ELiga suhtlemisel paremad võimalused koostööd tehes. Lõppenud projekt võib olla millegi uue alguseks, koostöö jätkub uuel tasandil.

Projekti juht Ann-Britt Ekström (Mäla) arvas, et meie koostöö on olnud tõhus, Eesti poolne korraldus on laabunud hästi. Meie naised on aktiivsed ja suhtlemisaldisid. Rohkem oleks vaja arendada oskust erinevaid projekte juhtida.

Anders Johanesson tutvustas meile ELi tõuke- ja struktuurifonde ning andis soovitusi nende kasutamiseks. Selge on see, et kandikul ei tooda meile kätte mitte midagi. Tööd tuleb teha. Töögruppides püüdsimegi selgeks teha, millised on meie eelistused ELi projektides.

ETKLi esimees Ilmar haak teatas hea uudise: hiljuti moodustati Baltimaade talupidajate organisatsioonide ühendnõukogu, mille ülesandeks

on toetada talupidajaid ja seista nende õiguste eest. Andres Soots lisas, et meil on vaja rohkem tegeleda ühistegevusega.

ETKLi peadirektor Kaul Nurm meenutas koostöös läbitud etappe. Kõik on olnud vajalik ja omal kohal, ainult et ärikoolitusega oleks pidanud alustama varem. Ehkki rootslased olid rohkem andjad, on koostöös võitnud mõlemad pooled, me mõistame ja hindame üksteist, on loodud hea pinnas edaspidiseks koostööks.

EMÜ poolse kokkuvõttes märkisin, et meie maanaised mõistsid koostöö vajalikkust. Tänu koolitusele on paljud meie hulgast leidnud julgust tööturule naasta ja elus edasi jõuda. Koolitajad on õppinud palju, oskavad õpitut edasi anda ja üritusi organiseerida. Vahel küll tundus, et meile õpetatakse, mis on A ja B, aga ise arvasime, et tahtsime juba tunda Cd. Siiski oli kogu õpetus vajalik. Tegin ettepaneku, et meie naiste koostöö võiks jätkuda ühistöös Ukraina, Valgevene ja Venemaaga. Arvasin, et rahalisest abist on veel tähtsamad head suhted inimeste vahel, peame väga tähtsaks sõprussuhteid jätkata.

Kuidagi kurb oli lahkuda, aga samas on ka ootused millekski uueks. Suur tänu kõigile!

Mare Laande
Projektgrupi liige

Kirjad maakondadest

Maanaiste päev Järvamaal

On saanud heaks traditsiooniks austada maanaisi Rahvusvahelisel maanaiste päeval – 15. oktoobril. Millegipärast ei peeta maal elavat naist võrdväärseks linnadaamiga. Kas maanaine ei tahaks hommikul kauem puhata, kinos-teatris käia? Paljud meist teavad, mida tähendab poole öö aegu tõusta ja farmi tööle tõtata. Või peita parkunud ja põllutööst valutavad käed häbenedes laua alla. Ka maanaine on austust väärt!

Aasta tagasi tähistasime maanaiste päeva Metstaguse külas Tiina Võsu juures. Tänavu kohtusime Karinu Tiigitares. Siinkohal suur tänu Karinu PÜle, kes lubas meile võlvlagedega kaminaruumid tasuta kasutada.

Malle Araku ja Liia Hussari pidulikud avasõnad öeldud, tervitas kohalesaabusid Järva-Jaani vallavalitsuse nimel arendusnõunik Arto Saar. Pidasime lilleõiega meeles oma sünnipäevalapsi. Külakosti töid Koeru särtsakad tantsumemmed Evi Sein ja Krista Jürgensi juhendusel.

Ambla mehed Lembit Savila ja Marko Tiiksen esitasid lõbusa humoreski veidi vindisest, pidevalt uut töökohta otsivast vennikesest. Tervitusi töid Koeru maanaised, liigutavad sõnad lausus nelja küla küla vanem Virve Kluust. Aravete maanaiste poolt astus ette Marta Kondas maalähedase luuletusega. Seltsingu naiste küpsetatud pirukad koogid maitsesid kõigile ning Heldur Hallimäe talu mett said soovijad kaasa osta.

Arendusnõunikul Arto Saarel oli hea võimalus tutvuda külade inimestega, rahvas tegi oma ettepanekuid.

Seltskonnatantsud Koeru tantsijatega ja ühislaul lõpetasid meie toreda koosviibimise.

Täname südamest Maret Paabot ja Elvi Nõmmikut Karinu külast ja Tähta Kallast Metsla külast abi eest meie päeva kordaminekul!

Aime Kallandi Järvamaalt

Rahvusvahelist **maanaistepäeva** tähistati ka Pärnu teatris Endla. Selle korraldasid MTÜ Pärnumaa Kodukant ja Pärnumaa naiseltside ühendus TIINA. Oli pidulik koosolek ja kohvilaud, peeti tähtpäevakõnesid, öeldi ilusaid sõnu, kuulati laste kontserti. Tervitused Eesti Maanaiste Ühenduselt ütles Saaremaa Maanaiste Ühenduse esinaine Laine Tarvis.

Fuajees oli väljas näitus Eesti maanaiste tegevusest kirjas ja pildis.

Üheskoos vaadati teatrietendust "Meie linnake".

Kaja

EMÜ nimel tervitab Laine Tarvis.
T. Soasepa foto

Kirjad maakondadest

Vabatahtlikud abistajad

Võtsin osa konverentsireisist Rootsi, Soome ja Norrasse. Konverentside teemadeks olid kodanikeühenduste koostöövõimalused ELis, Euroopa naised koostöös, võrdsed võimalused, sooline võrdõiguslikkus ja naiste heategevus.

Väga huvitav oli kuulda vabatahtlike abistajate keskuse tööst Drammenis. Hoolitsetakse vanurite eest, aidatakse võõramaalastel sisse elada. Keskusest saab psühholoogilist abi, korraldatakse ühiseid terviseüritusi, töötab internetikohvik. Hooldekodus pakutakse erinevaid teenuseid, töötab käsitöokeskus. Igal vabatahtlikul on oma vanur, kellega ta suhtleb. Kodus elavatel vanuritele osutatakse külastus- ehk hooldusteenust. Palju on kasuperesid, kuhu saavad minna lapsed, kes mingil põhjusel ei saa oma kodus elada. Kasuperesid valitakse ja koolitatakse hoolega. Ka Norras on perevägivald probleemiks. Oslos on 50 naiste varjupaika ja neiski töötavad vabatahtlikud. Väga hästi on lahendatud Norras lastetoetus. Kodus lapsi kasvatav ema saab 3000 Norra krooni kuus, üksikvanemad saavad topeettoetuse. Paljud firmad maksavad kinni lasteaiakohad töötavatele vanematele. Kodu, kool ja vald teevad head koostööd. Vabatahtlike tööd osatakse hinnata, jaanipäeval ja jõulude ajal peetakse neid meeles tänupeoga.

Kohtusime ka Soome Martadega. Martade tegevus on laiapõhjaline, tegeletakse noorte ja vanadega suure südamesoojusega, ikka ligimist aidates. Eesmärgiks on kodune heaolu, rahvuskultuuri säilitamine, tervislik toitumine, säästlik majandamine jne. Ka Martade hulgas on palju vabatahtlikke abistajaid. Muuhulgas aitavad Martad ka vangist vabanenuid uuesti argieluga kohaneda.

Kõik mida nägime, väärrib järgimist. Meil on vabatahtlike abistajate töös ja heategevuses üldse veel pikk tee astuda.

Juuli Paugus Vändrast

Läänemaa maanaiste tegemistest

Käivitunud on koolitusprojekt "Alternatiivsed abivahendid taimeseades, nende valmistamine ja kasutamine". Projekti rahastab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus Kohaliku Omaalgatuse Programmist. Programmi eesmärk on teadmiste ja oskuste omandamine alternatiivsete abivahendite kasutamisel taimeseades. Valmivad etnograafilised toakaunistused looduslikest materjalidest.

20 Kullamaa ja Martna valla elanikku, kes on mingil põhjusel töölt kõrvale jäänud (puudega inimesed, väikeste laste kodu olevad emad, töötud, taluperenaised) läbivad koolituse ja leiavad meelepärast ning tasuva tegevuse taimeseade abivahendite valmistamisel, kasutamisel ja turustamisel.

Kohaliku loodusliku materjali kasutamine taimeseades mitmekesistab Eesti rahvuskultuuri. Areneb ilumeel, väheneb kunstlike abivahendite kasutamine. Valmivad etnograafilised toakaunistused looduslikest materjalidest.

Koolituskursus on 2 x 28 tundi Martna ja Kullamaa valdades. Meeldivalt on sujunud koostöö nimetatud vallavalitsustega, kes koolituse

tarvis ruumid eraldasid ega ole keeldunud mistahes abi osutamisest. Huvi koolituse vastu on suur. Õpetab Taebla Kutsekeskkooli taimeseade õpetaja Imbi-Ilmatar Räs.

Mall Lepmets Läänemaalt

Tunnustusüritus Ala rahvamajas

21. novembril oli Ala rahvamajas Kodukandi Kadripäev, kuhu olid oodatud kõik külates tegutsevad aktiivsed inimesed üle Valgamaa. Kokku osales peol umbes 120 inimest (sh olid ka Valga MÜ liikmed). Paljud olid järginud ka üleskutset tulla kohale kadripäevale sobivas kostüümis.

Seekord oli pearõhk pandud tegusamate tunnustamisele. Kõigi omavalitsuste poole oli pöördutud palvega nimetada oma vallast tegusaim küla, edukaim uusüritaja ja säravaim sädeinimene. Seekord esitasid oma kandidaadid 7 omavalitsust.

Lisaks küladele said Valgamaa Kodukandi Ühenduse tunnustuskirja omanikeks ka Marika Muru kui kõige külasõbralikum ametnik maakonnas ning Kagu-Eesti Partnerluse Programm ja Valgamaa Partnerluskogu parimate koostööpartneritena.

Isetegevusliku poole eest kandsid hoolt Ala kooli laululapsed, selt-sing "Höbetäht", Tõrva pensionäride selts "Eluratas", Kuigatsi tantsutrupp "Kenad ja kobedad" ning Neeruti küla esindajad.

Aili Keldo Valgamaalt

Aravetel süüdati adventiküünal

Aravete maanaistel oli töörohke aasta. Osaleti mitmel vabariiklikul ja maakondlikul seminaril. Teemad olid väga erinevad: "Meie lapsed täna ja homme", "Sooline võrdõiguslikkus", "Perevägivallast prostitutsioonini", "Mees muutub maailmas".

Meie naised käisid ka Pärnu Endla teatris korraldatud pidulikul Maanaiste päeva tähistamisel. Kohapeal toimus meil neli koosviibimist: kevadel õppisime õunapuid lõikama, tegime lihavõttetoite, rääkisime alternatiivmeditsiinist, ajasime "eurojuttu", käisime külas Järva-Jaani maanaistel.

Lõppevast aastast tegime kokkuvõttes 30. novembril Ambla kultuurimajas. Siis läksime kõik Ambla kirikusse, kus kirikuõpetaja Tõnu Linnasmäe ja Ambla vallavanem Vello Teor süütasid esimese adventiküünla. Kõik soovijad said adventitule koju kaasa viia. Vaatasime V Maapäeva videot, mis on tehtud väga professionaalselt ja samas südamliselt. Istusime kaunilt ja rikkalikult kaetud laua ääres, maitseisime jõulukooki ning nautisime kaunist õhtupoolikut. Piia Tiigemäe selgitas teistele adventi tähendust.

Tegime plaane uueks aastaks. BAPP rahastas Järva maanaiste projekti tutvustamiseks Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni ja Kodanikeühenduste eetikakoodeksi.

Marta Kondas Järvamaalt

Eesti Sotsiaalteaduste IV Aastakonverents

toimus Tallinnas 21.–22. nov. 2003. Kaks päeva oli huvitavat kuulamist, mõtlemist ja kaasarääkimist. Avaplenaaristungil oli teema "Demokraatia ja sotsiaalse käitumise seosed", paneeldiskussioonil "Miks Eesti ühiskond ei suuda omavahel kokku leppida?" 22st erinevast töösektioonist valisin ma "Eesti rahvastiku areng Euroopa kontekstis"

Mõnda A.Tellmanni ettekandest:

Sündivus vähenes. Sünnitajate keskmine vanus on suurenenud 27,4 aastani. On suurenenud ka vastsündinute isade keskmine vanus. Vähenenud on registreeritud abielus olevate sünnitajate ning suurenenud vabaabielus olevate ja vallaliste sünnitajate osakaal. Pere-sünnituse osatähtsus on pidevalt suurenenud. 1992. – 2002. a sündis kõige rohkem lapsi märtsis ja kõige vähem novembris. Poisse sündis 51,5% ja tüdrukuid 48,5%. Vastsündinute keskmine sünnikaal on 3486 g. 1992. – 2002. a on Eestis abortide üldarv vähenenud. 2002. a oli aborti teinud naiste keskmine vanus 28,4 a, eestlaste osakaal oli 57,2 %. Enam oli vallalisi. T. Mängeli ettekanne käsitles perepoliitikat ELi riikides.

Leili Pruun Järvamaalt

Külalised Põhja-Rootsist Övertornealt

Övertornea ettevõtlikud naised T. Soansi talus. R.Pöderi foto

Oktoobri lõpp tõi Eestimaale lume ja grupi Rootsimaa naised väga kaugelt põhjast, sealt, kus just algas polaaröö, mis kestab 6 kuud. Tuli 11 aktiivset naist, kellest 3 Eesti päritolu, rootslastele mehele läinud, kes 13, kes 8 aastat tagasi. Seltskond oli väga kirju, esindatud olid väga erinevad elukutsed: meditsiinitöötaja, algkooliõpetaja, raamatupidaja, poeomanik, hambatehnik (kes tegeleb valla tasandil poliitikaga), kartulikasvatataja, tomati- ja kurgikasvatataja, grupijuhiks aktiivne Eva Juntti-Berggren, kes töötab projektjuhina Naiskoolituskeskuses.

Õppereis Eestimaale toimuski nende kohaliku projekti toetusel.

Külalised, kellest paljud olid Eestimaal esimest korda, huvitusid eelkõige meie maanaiste tegemistest ja ettevõtlusest. Käisime Tiiu Väinsaare looduspuhaste ravimtaimede tootmistalus Rae vallas, Tiiu Soansi turismitalus maitsestada ja kiitsime ulukiliha valmistatud lõunasööki, imetlesime Laulasmaa uut tervisekeskust ja oleksime kõik tahtnud sinna kohe puhkama jääda. Meremõisas käisime Ülle Meisteri Mummi meetalus, maitsestada erinevaid meesegusid ja ostime kaasagi.

Järgmisel päeval käisid naised Lahemaa mõisates ja õhtul tutvusid Sakus Riina Maituse viltimistöötajaga. Küsisime, kas nii kaugel põhjas kasvab üldse midagi? Kasvab küll ja väga hästi, päikest on ju ööpäev läbi ja nii valmib kurk ja tomat ja kartulgi palju kiiremini kui meil siin. Saagid on head, kartulil 30 tonni ha kohta.

Kartuli hind on poes aasta läbi 10 SEK, mis meie rahas 16–17 krooni. Kasvatataja saab sellest umbes poole.

Ka neil seal on probleeme töö leidmisega, selleks tuleb pidevalt õppida ja end täiendada, vald loob selleks aga palju võimalusi ja soodustusi, pakkudes ka tagastamatut 20 000 SEK stardiabi neile, kes soovivad oma ettevõtet alustada.

Rootsi naised olid väga huvitatud koostööst meie maanaistega ja on valmis meid vastu võtma kevadel 2004. Maanaised, kui te uusi sõpru soovite, andke endast teada!

Renate Pöder
EMÜ projektijuht

Eesti Maanaiste Ühenduse õppereis Hiiumaale 2003. a ja Esimene Hiiumaa Maanaistepäev 1934. aastal

Esimene Hiiumaa Maanaistepäev peeti 2. septembril s.a. Keina Maanaiste Seltsi korraldusel Keinas. Varakult kogunes haljale kirikuplatsile tihe rahvahulk, kelle hulgas koguke hallipäiseid emasid.

Päeva avas Hiiumaa maatulunduskonsulent hr. Oll. Järgnes vaimulik kõne pastorilt. E. M. Kesksestilt tõi südamlikke tervitust ja kõneles Maanaiste organiseerimise vajadusest Kesksestilt nõuandja pr. H. Pagaland, kes elavates sõnades näitas, milleks maanaistele organiseerimine on vajalik. P. K. "Estonia" sekretär hra. Tallendhof omas kõnes näitas, kuidas igas inimeses ja igas rahvas peitub tung õnne järele. Õnn ise aga on töös, usus endasse, oma rahvasse, oma võimetusse ja oma rahvapära austamisse. Lõpuks andis Keina Maanaisteseltsi esinaine ülevaate Keina Maanaisteseltsi tegevusest, töötades jätkata sama energiaga maakultuuri arendamistööd.

Pääl kõnesid algas Keina Maanaisteseltsi asjaline loterii, mis läks väga korda. Loositavate asjade hulgas oli kauneid käsitöid ja hinnalisi köögiriistu.

Häas meeleolus ja salkadena juteldes valgus rahvas laiali kullases päiksesäras.

H. P.

Allikas: Taluperenaine/Nr.10/Oktoober/1934

Järgneb lk 7

EMÜ õppereis Hiiumaale ... algus lk 6

EMÜ Hiiumaal Soera talumuuseumis. R. Pöderi foto

EMÜ Hiiumaal Mihkli talumuuseumis. R. Pöderi foto

Selle loo luges meile Hiiumaal ette Aime Kallandi Järvamaalt, kui oktoobri lõpus oli Eesti Maanaiste Ühenduse kohtumisõhtu Pühalepa Naistekoja naistega. Hiiumaale oli maanaisi sõitnud ligi pool-sada üle kogu Eesti.

2 päeva olime meigi "hääs meeleolus ja salkadena juteldes", saime isekeski kogemusi vahetada, kuidas maakondades maakultuuri arendamistööd tehakse. Saime kinnitust, et ka tänapäevase Hiiumaa naised usuvad endasse, oma rahvasse, oma võimetusse ja oma rahvapära austamisse. 20st naistekoja liikmest on sel aastal koolides ja kursustel 8 naist! Maanaised tegutsevad Hiiumaal agaralt, käivad koos, edendavad maaelu ja ettevõtlust.

Hiidlased näitasid meile Hiiumaad – Suuremõisa lossi, Vaemla villatööstust, Mihkli talumuuseumi (seal filmiti ka telesaadet "Farm"), muuseumi, külasid, Tahkuna majakat, talusid, merd igast kandist. Naised ronisid läbi Leigeri kuju jalgevahelt (Suure Tõllu vend), et rohkem lapsi saada ja kuulsa Kandlemänni harude vahelt, et terve olla. Nii hea oli kuulata ja vaadata, kui meie giidil Tiit Metsaril oli iga metsatuka, kivi või puu kohta lugu või legend, kui kõik Hiiumaa naljamehed meile juttude läbi nimepidi tuttavaks said, kui naerda sai 2 päeva järjest.

"Tulge meile jälle," ütlesid naistekoja naised. "Tulge ka siis, kui hing on haige. Istuge kivil, vaadake merd ja te tunnete, kõik läheb jälle paika ja paremaks."

Maanaiste reis Hiiumaale oli meeldivaks ja kasulikuks lõpuürituseks Eesti-Rootsi ühisprojektile "Maanaiste toetuseks", mis algas juba 1998. a ja toredaks alguseks Harju Taluliidu projektile "Eesti taluperenaine Euroopa Liidus" (rahastas Euroopa Komisjoni Delegatsioon Eestis).

Tiia Soasepp

Taluperenaised propageerivad kohalikku toitu

Hiiumaa naised propageerisid usinasti kohalikku toitu kogu EMÜ reisi ajal Hiiumaale. Turismitalu perenaine Lii Kogermann kinnitas, et kõik külalised hindavad väga just paikkonna talutoite, isegi restoran "Lööke" pakkus meile praadi oma rannakalurite poolt püütud kalast ja jogurtitarretist Hiiumaa jogurtist. Soera talumuuseumis pakuti aga hiidlaste käkisuppi, sütel küpsetatud kilu ja hiiu õlut. Käkid olid tehtud odrajahust, praetud lihakuubikutest ja sibulatest. Käkkide keeduleent rüübatakse peale. Juurde sai räägitud toiduga seotud pärimusi ja naljakaid juhtumeid. Retseptid ja pärimused panime kõik kirja. Õppepäevad jätkuvad ka teistes maakonnas. Kui ring peale saab, koostame kogutust õppematerjali.

Tiia Soasepp

Soera talumuuseumi perenaine Õie Laksberg pakkus käkisuppi.

R. Pöderi foto

Ida-Virumaa Maanaiste Ühenduse liikmed

kogunesid kadripäeval Altkülla Arro tallu, et keeta-küpsetada vanade retseptide järgi, talletada toiduga seotud pärimusi ja arutleda peretalude osatähtsuse üle ELs.

Enne kui kohaletulnud Ester Gabrieli avaras taluköögis käised üles käärised, rääkis Tiia Soasepp, mis on üldse kohalik toit ja miks see vääril propageerimist. Koos arutleti, kas uus peab alati tulema vana asemele või peaks hindama hoopis neid inimesi, kes veel oskavad ja tahavad vana moodi elada.

Järgneb lk 8

Taluperenaised propageerivad kohalikku toitu

algus lk 7

Traditsiooniline talupoja-elulaad on osutunud ju kestvaks ja säästlikuks. T. Soasepp rääkis, et tegelikult on naise ja ema roll maakultuuri edasiviijana ning kultuurilis-rahvusliku pärimuse kandjana palju suurem kui meestel. Praegu ei jää meie ühiskonnas kõlama sisemaailma harimine, vaid väga palju arvestatakse kõike raha kaudu. Kui aga meie kodus on emad ja vanaemad läbi imbutanud kohalikust kodukultuurist, siis see imbub ka lastesse. On oluline, et emad laseksid lastel osa võtta kõikidest kombetähtsustest, mis meil olemas on. Peame rohkem rääkima ja lapsi vanade asjade juurde juhatama. Kodu on meie rahvuskultuuri kandja ning naiste asi on oma eestilikkude eripära säilitada.

Kui kõigile oli köögis töötas kätte juhutatud, leidis Ester mahti, et näidata abikaasa 150 aasta vanuse isatalu lakast pärit väärtuslikku kirjavara. Vanades taluajakirjades on väga kenasti rõhutatud naiste osatähtsust koduhoidmisel ja Eesti maaelu edasiviimisel. Ester läks taluperenaiste rollist kõneldes veelgi kaugemale tagasi, aastatesse 1800–1850, kui oli tervelt 14 ikaldusaastat ja mida ning kuidas siis söödi. Ta selgitas veel, missugune osa on praegu peretaludel ja taluperenaistel ELiga liitumise eel. Naistel valmis vähem kui kahe tunniga korralik kolmekäiguline lõuna: klimbisupp, odrajahukarask, marineeritud peedisalat, kartulipuder praetud sibulate ja lihakuubikutega ning burt jöhvikakisselliga. Retseptid otsis Ester 1930. a välja antud taimetoitude raamatust: lihakuubikud kartulipudrul on omapoolne täiendus.

"Eelmise sajandi I poolel oli Eestis arvukalt iga-suguseid perenaiste seltse ja naiste ühendusi, tänu kellele säilis eesti toitumiskultuur. Mulle tundub, et ka praegu on just maanaistel kande- roll, et me õpiksime sööma ja väärtustama kodumaist toitu", ütles Ester.

Sirle Sommer-Kalda Ida-Virumaalt
Lühendatult 29. nov. Põhjarannikust.

Pildid: Köögitöö. T. Soasepa fotod

Saaremaal

Eesti Maanaiste Ühenduse Saare Naiste käesoleva aasta tegemistes on olnud olulisel kohal rahvatoitude teema. Seda koostöös Saaremaa Kodukandiga. Meid ei huvita mitte ainult meie rahvatoitude tundmaõppimine, mida me oleme ka teinud, vaid me oleme huvitatud ka sellest, kuidas taluperenaine saaks oma koduköögis valmistatud toitu pakkuda ka müügiks. Tööhõive seisukohalt on see väga oluline. Kes on suviti Saaremaal ringi sõitnud, see teab, et maakohas on raske leida söögi- kohta. Mandirahvas on arvanud, et kes soovib kala süüa, sellel ei maksa Saaremaale tulla. Rääkimata sellest, et võiks taluperenaiste oma- toodetud leiva-saiatooteid või kodus tehtud hoidiseid lähikonnast osta. Minu unistuseks on, et ka meie võiksime korraldada oma nn „silgulaada“, kus toodete pakkujateks oleksid väiketegijad ja talud. Midagi sellist, nagu ma nägin Soomes Turu linnas paar kuud tagasi. Sellel laadal müüdi väga palju kalatooteid, olgu need siis räimed kõikvõimalikes marinaadides ja kastmetes, kalatäidisega leivad, lõhe- rulaadid, suitsukalad. Olid ka astelpaju tooted, tomati-sidruni marmelaadid, pihlakamoosid jpm. Müüjateks olid talud jt väiketegijad. Turu saarestiku inimesed müüsid oma toidutooteid Aura jõe kaldalt mootorpaatidelt sealsamas laadatänavas ääres, kioskistest ka. Täiesti normaalse peaks olema ka meil, et normaalses tingimustes toodetud toitu võiks maainimene oma lähikonnas või laataladel müüa. Vestel- des mõnede müüjatega selgus, et üle mõistuse rangeid euronõudeid neil ei ole. Kui meie laa- tatest rääkida, siis tuleb silme ette eeskätt odavate riide-jalatsite müük, sekka ka mõned raamatud, pödravorsti- ja suitsusinki müüjad. Juulikuus oli Saaremaa külade päev teemal „Austa kohalikku toitu, vanavanemate pärandit minevikust tänapäeva“, kus kõrvuti Saare maakonna rahvatoitude konkursiga oli päeva- korras ka arutelu rahvatoidu valmistamise võimaluste üle poliitikute ja kontrollivate

ametkondade esindajatega. Eelnevalt palusi- me Euroopa Liidu Infosekretariaadilt infot, mis need kurikuulsad, palju pahandust tekitanud euronõuded siis lõpuks ikkagi on. Selgus, et ELi nõuded on rangelt kohustuslikud neile, kes tahavad Euroopa ühisturule eksportida. „Toidu- hügieeni üldeeskiri“ põhineb suure osas Euroopa Ühenduse toiduhügieeni üld-direktiivi nõuetel, kuid need nõudmised on üldised ning jäätavad toidukäitlejale siseturul valikuvõimaluse ja otsustamisõiguse konkreetsete meet- mete valikul. Seda eeskirja ei rakendata üht- lase karmusega kõigile tootlustajatele, vaid ar- vestatakse tootlustamise ulatust ja suunitlust.

Suur pädevus on nõuete tõlgendamisel ja nõudmiste esitamisel Tervisekaitse Inspektsi- oonil. Saime ka teada, et paljud Eesti määru- sed on rangemad kui Euroopa Liidu õigusak- tides ja et enamus probleemsetest nõuetest ei tulene üldse ELi õigusaktidest. Kui nõuded on aga kehtestatud Eesti õigusaktidega, siis on nad kohustuslikud. Järelikult on ametnikud tor- manud ELi õigusakte ummisjalu üle võtma. Nüüdseks on 1999. aasta novembris kehtes- tatud „Toiduhügieeni üldeeskirja“ leebemaks muudetud. Viimase muudatuse kohta lugesin ajakirja Maamajandus k.a. novembrikuu numb- rist lk 42. Kuid kes korvab turismitalunikule ja teistele tegijatele need investeeringud, mida poleks vaja teha olnud?

Lähen 8.–10. detsembrini Soomes Pargases toimuval seminarile, kus on päevakorras ka Turu saarestiku projekti „Saarestiku maitse“ tutvustamine. Loodan teada saada, kuidas saadakse tööd kaugemates maakohtades eeskätt kohalikku toitu tootes ja müües.

Laine Tarvis
EMÜ Saare Naised esinaine

Lüganuse naised tegid kadrisanti.
T. Soasepa foto

Ise peab nõel olema

Paljud meist, eriti maaerialade spetsialistid on pidanud pärast meid rängalt raputanud reforme otsima tööd ja ajutist peavarju linnadest. Kui ajalooramatuid sirvida, siis see polegi midagi uut, nii on tehtud varemgi.

Oleme pidanud õppima uut eriala, et elus edasi minna. Mõned aastad tagasi ütles üks minu töökaaslane: "Ise peab nõel olema, mitte ootama, et sind torgitakse." Hiljuti arutasime ühes sõpruskonnas, et kus me nüüd kõik töötame, millega tegeleme vabal ajal ja kes meist ka enesetäiendamise ja õppimisega tegeleb.

Mõned arvasid, et milleks õppida, kui elu niigi enam-vähem edeneb.

Agaga mina küll õpin. Võibolla lähen sellega isegi liiale. Agaga õppides ja end täiendades ma tunnen, et sõrm on elu tuiksoonel ja ümbritsevat on kergem mõista. Suhtlemine teiste inimestega annab mulle juurde energiat ja jõudu raskustega toime tulemiseks.

22. nov Postimehest leidsin kümme soovitusi, et elu oleks rõõmsam:

- kasutage maksimaalselt ära teile looduse poolt antu
- abielluge või leidke endale kallis sõber
- ihaldage enesele vähem, eriti mis puudutab materiaalseid väärtusi
- otsige sõpru ja hoidke neid
- tehke teistele head ja seda kogu südamest
- lõpetage enda piisutamine, võrreldes end pidevalt teistega
- uskuge jumalat või leidke endale hingelähedane religioon
- vananege elu nautides, rõõmustage kogutud elutarkuse üle
- teenige veelgi usinamalt ja rohkem raha
- lõpetage muretsemine sellepärast, et te pole geenius või teistest parem

Jõudu ja tervist elumisel võitlemiseks!

Mare Laande

Hiiumaa reisisit osavõtjad hindasid EMÜ tegevust

1. Kuidas hindad EMÜ tegevust aastatel 1999–2003?

Hinnag oma maakonna ühenduse tegevusele: (vastajaid 47)

hinne "5" pandi 15 korda

hinne "4" pandi 24 korda

hinne "3" pandi 8 korda

Keskmine hinne 4

Hinnag EMÜ juhatuse tegevusele: (vastajaid 47)

hinne "5" pandi 20 korda

hinne "4" pandi 21 korda

hinne "3" pandi 6 korda

Keskmine hinne 4

Arvamus: tegevus on liiga Põhja-Eesti keskne.

2. Sinu ettepanekud tulevikuks:

Nimetati tegevusi:

a) seminarid, koolitused, konverentsid, infopäevad, kohtumised tuntud inimestega, naistepäeva ball, eri maade tantsukultuuride tutvustamine, tuluõhtud, lilleseade kursus;

b) ümarlaudade korraldamine, koostöö teiste kodanike-ühendusega, ekskursioon riigikokku, ühine teatrikülastus.

Arvamused:

Õppekursusioonide sihtgrupid peaksid olema rohkem piiritletud, õppepäevade läbiviimist maakondades peaksid projektijuhid rohkem jälgima.

Sooviti õppekursioone: Soome, Rootsi, Taani, teistesse maakondadesse, alternatiivtegevustega tutvumiseks maal.

3. Kas traditsiooniliste perepäevadega jätkata?

Enamasti vastati "jah".

Arvamused: tuleks leida midagi uut, sel kujul jätkata pole mõtet, korraldada ajurünnak või mõttetalgud uuenduste leidmiseks.

4. Anna hinnag infolehele "Kaja": (vastajaid 47)

hinne "5" pandi 22 korda

hinne "4" pandi 24 korda

hinne "3" pandi 1 kord

Keskmine hinne 4,5

5. Kas oleksid nõus edaspidi tellima infolehte Kaja aasta-maksuga 50 krooni? (vastajaid 45)

Nõustub 33, ei nõustu 12.

Küsitles ja tegi kokkuvõtte EMÜ projektijuht Renate Põder

Teated ja reklaam

Teated

Uut Eesti Naisühenduste Ümarlauast

18. – 19. oktoobril korraldas Eesti Naisühenduste Ümarlaud Paides projektide kirjutamise koolituse, mille tulemusel valmis 12 projekti.

Eesmärgiks oli Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) ja eetika-koodeksi tutvustamine. Balti-Ameerika Partnerlusprogramm pidas rahastamise vääriliseks tervelt 11 projekti, mis on lausa suurepärase tulemus. Suurim tänu korraldajatele ja juhendajatele, aga ka meie EMÜ liikmetele, kes paljudes ümarlaudades on väga aktiivsed ja samuti head projektikirjutajad.

22. – 23. novembril kogunes Eesti Naisühenduste Ümarlaud töökoosolekule Tallinnas. Esimesel päeval püüdsime oma ala ekspertide abil selgeks saada, kuidas rääkida meestele ja meestega võrdõigussuhtest. Teisel päeval alustasime töögruppide moodustamisega, et naisi puudutavate probleemide käsitus muutuks asjatundlikumaks ja vastutajad ning tegevused oleksid konkreetsemad. Jaanuari lõppu on kavandatud Eesti naisorganisatsioonide aastakonverents.

Tiiu Soans

EESTI MAANAISTE ÜHENDUS

Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel/fax 0 604 1783, e-post etkl@online.ee

projektijuht – Renate Pöder
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2577,
e-post renateetkl@hotmail.ee

toimetuse – Tiia Soasepp
Aasa 1, SAKU 75501, Harjumaa
tel 0 604 1104
fax 0 604 2499
e-post ajalehtkaja@hotmail.ee

kujundus – Anne Kõll
Teaduse 1, Saku 75501, Harjumaa
tel 0 604 2177

Vanaema veerud

Tegelased: lapselaps Saara ja vanaema Maimu

Saara ulatab vanaemale valget värvi klotsi: "Võta, võta, see on talvelik!"

Vanaema loeb diivanil raamatut. Saara tuleb vaikselt ja küsib sosinal: "Kas sinu juures päkapikud ei käi?"

Vanaema: "Ei käi."

Veidi aja pärast ronib Saara tasakesi vanaema kõrvale ja sätib end magama, lutt suus. Eks kodus olid emme-issi öelnud, et päkapikud käivad ainult siis, kui Saara enam lutti ei tõmba.

Saara: "Ma imen päkapiku kommi pealt selle pehme asja ära."
Vanaema: "Mis siis saab?"
Saara: "Siis närin natuke."

Vanaema: "Mis siis saab?"

Saara: "Siis närin veel natuke."

Vanaema: "Mis siis saab?"

Saara: "Siis on komm otsas."

Vanaema: "Mis siis saab?"

Saara: "Sina annad uue kommi."

Saara uurib aknal talviselt unist porikärbest.

Vanaema: "See on porikärbes."

Saara: "Minu emme ütleb ka, et see on porikärbes. Kas sinu mees ütleb ka nii?"

On jõuluaeg:

Vanaema kavalalt: "Kes täna lauda katab ja toidu lauale toob?"

Saara istub demonstratiivselt sohvale, säeb jala üle põlve: "Eks päkapikk toob."

Juhatuse liikmete kontaktandmed:

NIMI	ADRESS	INDEKS	TELEFON, E-POST
Tiiu Soans	Tuhala küla, Oru side, Harju mk	75103	0 607 9215, 0 569 53743, tuhala@hotmail.ee
Reet Aedla	Nurmenuku 8, Rapla	79512	0 485 5203, 0 554 8348
Ulvi Ajalik	Jaama 83, Põlva	63308	0 799 2928, 0 566 08028
Ester Gabriel	Altküla, Toila side, Ida-Viru mk	41702	0 336 9615, 0 524 8745, jgabriel@hotmail.ee
Ille Kivistu	Pühalepa side, Hiiumaa	92301	0 469 4584, 0 526 8557, ille.kivistu@kertel.ee
Mare Laande	Suislepa side, Viljandi mk, Luise 16-9, Tallinn	69703 10142	0 556 17697, mare1949@hotmail.ee
Mall Lepmets	Kuuse 23-3, Haapsalu	90509	0 479 6638, 0 528 9530, mallepp@hotmail.ee
Leili Pruun	Eistvere küla, Imavere side, Järva mk	72401	0 384 0357, 0 566 55675
Tiiu Sarv	Kärksi küla, Tabivere side, Jõgeva mk	49101	0 776 4977
Kersti Sirel	Hummuli side, Valga mk	68401	0 769 0146, 0 523 7106, kerstisirel@hotmail.ee
Ülle Talv	Laeva side, Tartu mk	60601	0 735 2238, 0 528 1793, om@hotmail.ee
Laine Tarvis	Laheküla, Kaarma, Saaremaa,	93823	0 562 23718, laine.tarvis@mail.ee
Ülle Vene	Uus 1-27, Rõuge, Võru mk	66201	0 785 9235, 0 562 87206, lavexvoru@hotmail.ee
Heljo Viilip	Laada 8-58, Rakvere	44310	0 324 3020